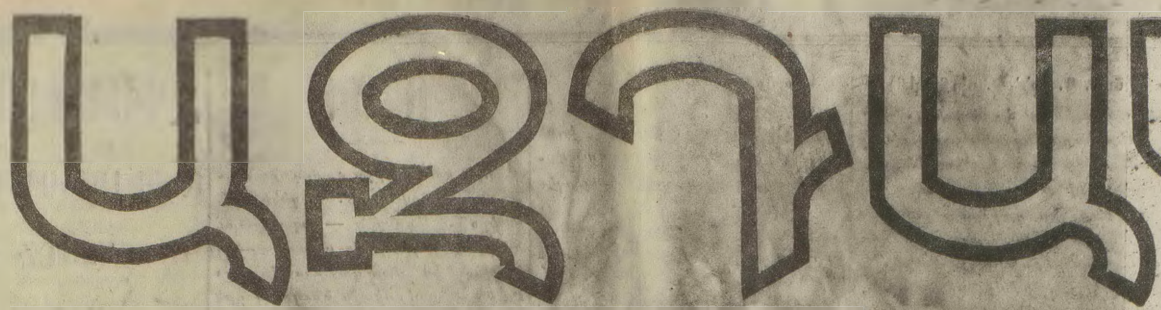




ՆՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՆՈՒՆՑ ՌԻԽՏԸ

Համաշխարհային պատերազմէն ժառանգուած սեյունդ մը ունինք, հայրենական երազներով տառապող նորահաս փաղանգ մը, ճաշակած արտօնի ու շարքի թուր դառնութիւններն ու տառապանքները:

Անոնք անցան արիւնի ու խաւարի անապաններէն, տառապտու ու խայթող ճանապարհներէ լալցիցն, ազնաւորութեան օղան այն զաղանային ոճրագործութիւնաց, որոնց անողորմօքն զոհուեցան իրենց մայրերն ու հայրերը, լսեցին խողովորող ջուրերու աղեկտուր ճիւղերն ու լացերը:

Վկաներն են անոնք աշխարհի ամենաբարբարոսային արարքին, որ ի գործ դրուեցաւ ամբողջ հայ ժողովուրդին հանգչալ:

Եւ այսօր այդ սերունդը, իրենց հողերու արիւնով զըրուած մուրհակ մը ձեռքերնին, ծնկաչոք մեր մեծ նահապետներու յիշատակին առջեւ, ուխտ կընեն: Ամբողջ որբութիւնն է որ այսօր հաւաքուած սրբազան դրօշի մը ներքեւ, միասիրտ ու միահոգի կը խոստովանի չիտակ լալի այն ճանապարհէն, ուրիշ քաղցի իրենց ծնողները ու կեղծունեան խնդադար մշտաբովան պահանջներու պէս սպասել, մինչև որ այս թափառական ու հայրենահաղորդ ժողովուրդը հարազատ հայրենիք մը ու սեփական երդիք մը ունենայ:

Այս ուխտը կրկնապէս նշանակելի է և արժէքաւոր, որովհետեւ ծնողագործի և անզուակե երիտասարդութեան մը հոգիէն կը բխի այդ, որ վրէժի պապական է հայրենի կարօտէն կը տառապի: Երիտասարդական վճռականութեան և ինքնամատոյց նուիրումի գործիչ շնոր մը կայ այդ սերունդի խօսքերուն և շինարարուն մէջ: Մահուան ստուերներու սարսուռները իրենց հոգիներուն մէջ, մեր որբերը յառաջապահ զինուորներն ու զիտակից առաջնորդներն են մեր ցեղի ազատագրութեան:

Ամէն յոյս և ամէն հաւատք այսօրուան որբերուն մնացած է: Հայ անունին մեղքը և դարերու խաղաղութեան համար, այդ ուխտուած սերունդի հպարտ կեցուածքին ենք կարօտ: Մեր անցած սերունդներու հպարտութիւնն ու յանդգնութիւնը անգամ մըն ալ արժեքներու համար հայ ժողովուրդը պէտք ունի աւելի զոհողութիւններու և խնթութիւններու: Անորաշինիկներու մեծութիւնն ու համարձակութիւնը յիշեցնող անձնուէր և անվախ երիտասարդ սերունդ է հարկաւոր վերականգնելու համար հայ ցեղի նսեմացած արժանապատուութիւնը:

Փշոտ ու զաժան անհատներու ճամբայ մը կայ մեր առջեւ, ուրիշ քաղաք են մեր նախահայրերը՝ անվերջ են անյողողող: Նոր սերունդները, հաղորդակից իրենց հայրերու խաչակրէ, պիտի վերաճարձան հայ կարուշանի բոցերը, մինչև որ կանգնեն Նեմէսիսի տաճարը:

Այսօր, այս հնգամակի տօնին առթիւ, անհաղթապար շարքեր մեր երիտասարդութեան, որոնք երէկ որբեր էին որբանոցներու մէջ պատապարուած, խրոխտ և հպարտ կանգնած են ուխտի խորանին առջեւ և կ'երգեն հաւատարիմ մնալ իրենց պապերու նուիրական դատին:

Այս առթիւ կրկնենք անգամ մըն ալ այն գեղեցիկ թելադրութիւնը, սիրելի որբեր, որ փարիզի մէջ, ձեր հնգամակի տօնակատարութեան միջոցին արտասանեց հայ ըմբոստ ոգիին անուշազական դիւցազնագրաւ:

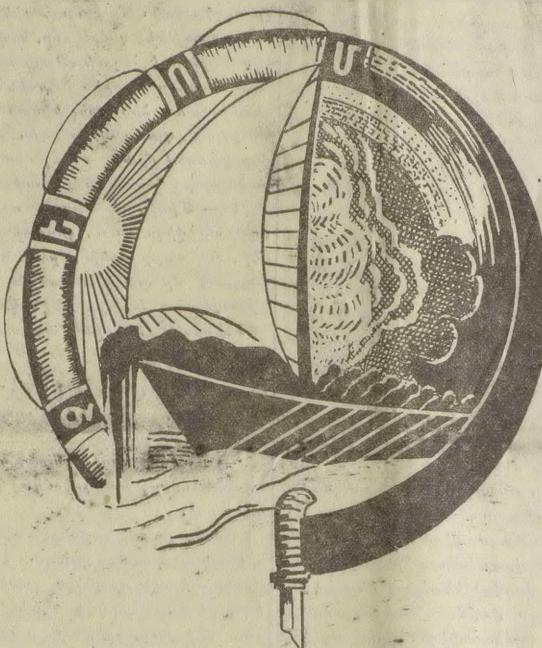
«Կը տառապանք թիւի կեանքն, մեր ամբողջ կեանքը մաթեթութեան իւր, մեր գոյութիւնը թուի մէջ է: Երբեք երբեք և միացուցեք ձեր ճիւղերը ամէն անոնց՝ որ շաղախ կը պատրաստեն հայրենիքի համար: Վստահ եմ որ ձեր ծրագրերը այդ ուղիով ձեռնարկէ և որ կ'առաջնորդէ ձեզ, քանի այդպէս է ես պատրաստ եմ իմ կեանքին վերջին թելը տալու ձեզի: Եւ ո՞վ կը սիրէ ձեզ, ո՞վ կը մտածէ ձեզի պէս, այն է որ կը սիրէ Հայրենիքը, Դժոխքը, ո՞վ չորցած եղիկներու վերնմէկը ձեզի ծնողը, դժուար է լայց գեղեցիկ և յուսալից, ձեզիմ իւրաքանչիւր թող կրէ իր սրտին մէջ իր ցեղին աւանդութիւնները, յոյսերը, գեղեցիկութիւնները, Հայրենիքին քաղցր յիշատակները, ամէն օր ու ամէն ժամ, հաւատալով ու փառքով, մինչև որ օր մը դառնայ իր հորը գերեզմանը, վերագտնելու և դռնելու»:

Հայր, հայրենիք, վերագտնելու և դռնելու՝ Հայր, հայրենիք, եղբի, ես այլևս չափահաս որբ չեմ, ես հայրենիքիս քաղաքացին եմ:

Օրհնեալ ըլլայ Ձեր ուխտը հայ որբեր, զո՞ւք մեր ազգային սրբազան առանցներ, զո՞ւք է որ մեր հայրենիքին օճախներուն պիտի տանիք կենսունակութիւն և պիտի վերականգնեն մեր կործանած ընկերը: Մեր մարած բուխերիկները զո՞ւք պիտի վերապրեցնեն և Ձեր պողպատէ ըստղնիկներով և վրէժի երկվարով պիտի պարարտացնեն մեր հայրենի աւերակները, ուր, աւա՛ղ, այժմ բորենիներ կը տիբեն:

Ձեռք ձեռքի, միասիրտ և միահոգի, դէպի առաջ Հայ որբեր:

«Երբ դու՛ք կա՛ք եւ աշխատե՛ք կա՛ք, ինչ ինչերէնի՛ք կա՛ք ու կը մնա՛ք, ո՞վ ճշակաստ ծիլերը մեր ինչերէնի՛ք»:



2. Ե. Ո. Մ. Ի. ԽՈՐՀՐԴԱՆՁԱՆԸ

ՈՐԲԵՐՈՒ ԶԱՅՆԸ

«Այսօր արիւն թէ ձեզ ներքն մեր որդի
Թող ողջ աշխարհ հային կարգայ նախատինք»
Ա. ԱՀԱՐՈՒՆԵԱՆ

Միլիոն մը խաւարած արեւելեան անյայտ հողակոյտներու վրայ անհաս ֆար մըն է որ արիւն ազնուութեամբ կը բերէ մահուան բոլոր սարսափները արարած սարսափի մը:

Խաչկոյտներու ամբողջ անցնողներու ֆառերէն անվախիկ է որ մարդկային լեզուն պատմել կարենայ:

Փալից ու արիւնոտ գողգործն գրի առնել կը նշանակէ երկրորդ անգամ սարսափաբան երթալ: Անպատեհներ հայուն արեւմտեւորներու անհաղթելի պատմութիւններուն մէջ: Ո՞վ պիտի կրէ հարսին ու հայ օրհնութեան կանչը՝ Երբեք ու Տիգրիսի կարսի արեւելեան մէջ:

Արեւմտեւորներու վրայ դառնութեամբ անհաղթելի գոհարուն ճիւղեր կը լսուին, վրէժի ու շուքի մեր ժողովուրդը պիտի արեւմտեւորներու անհաղթելի պատմութիւնն ու անպատեհի տանջանքները կը տեսնեն:

«Ինչո՞ւ չէք փնտրել մեզի Տէր-Զօրի մէջ»:

Անհ, մեր աչի յոյսերուն, կրակալի արեւմտեւորական աղալակի: Երկրորդականութեամբ մեզի ընկնէ մեր ցեղի բիւրուր զարգումներուն մօտեմտիւ, երազը եւ հոգին է որ դառնայ այսօր կը խօսի մեզի: Սուգի արիւնի կ'ապրին մեր արեւելեան մեջ, սիրելի գեղեցիկներ ու յիւսալակներ կան:

Լայն բացած ենք դռներ մեր հողային օճախին և աւանդութեան մեր արեւմտեւորներու մեջ ընդունած ենք այնպիսի մեր բիւրուր նմանակներ:

Մեր առաջնորդները բոլ ըլլան հողը այն սուրբերուն՝ որոնք մեզի համար հայրենիքի կը կերտել իսկապետութիւն մեջ, մտնան որ անբայ ու անգեղեցիկ պիտի մնան:

Ի՞նչ, այսպէս, միմիկ մը նմանակներու արիւնը յիւստի արեւելեան համայնքին և արեւելեան միջոցներէն մուտնէ:

Ո՞վ արիւն ունեցող ժողովուրդը կեցուածք չունենէ, բողո՛ւնէ որ մեր ժողովուրդը թիւթիկներու և յիւստեան մեջ կ'ապրուին կեանքը բաշխողով եւ աչեքը այդ վիճակին մէջ փակէ:

Տեսե՛ք հայ բանուոր, ան, դաւապարտուած է այսօր օտար երկիրներու մէջ անհաղթելի զոհարարութեամբ: Եւ այս անգամ արեւմտեւորներու թշուառութիւնը:

Պիտի անհաղթելի ժողովուրդի համար, այսպէս օտար պիտի երկար անող արեւմտեւորներու հոգեւորականութեան մէջ: Ո՞վ պիտի կրէ հարսին ու հայ օրհնութեան կանչը՝ Երբեք ու Տիգրիսի կարսի արեւելեան մէջ:

Անհ, մեր աչի յոյսերուն, կրակալի արեւմտեւորական աղալակի: Երկրորդականութեամբ մեզի ընկնէ մեր ցեղի բիւրուր զարգումներուն մօտեմտիւ, երազը եւ հոգին է որ դառնայ այսօր կը խօսի մեզի:

Սուգի արիւնի կ'ապրին մեր արեւելեան մէջ, սիրելի գեղեցիկներ ու յիւսալակներ կան:

Լայն բացած ենք դռներ մեր հողային օճախին և աւանդութեան մեր արեւմտեւորներու մեջ ընդունած ենք այնպիսի մեր բիւրուր նմանակներ:

Մեր առաջնորդները բոլ ըլլան հողը այն սուրբերուն՝ որոնք մեզի համար հայրենիքի կը կերտել իսկապետութիւն մեջ, մտնան որ անբայ ու անգեղեցիկ պիտի մնան:

Ի՞նչ, այսպէս, միմիկ մը նմանակներու արիւնը յիւստի արեւելեան համայնքին և արեւելեան միջոցներէն մուտնէ:

Ո՞վ արիւն ունեցող ժողովուրդը կեցուածք չունենէ, բողո՛ւնէ որ մեր ժողովուրդը թիւթիկներու և յիւստեան մէջ կ'ապրուին կեանքը բաշխողով եւ աչեքը այդ վիճակին մէջ փակէ:

Ինչո՞ւ չեմ ուզե հազարաւոր թէ հայ ժողովականներու տառապանքը ամէն օր և ամէն տեղ կը ներշնչուի:

Նայե՛ք մեր որբերուն, մարդկային կեանքը որբանոցներէն մեջ կ'ապրուին կեանքը բաշխողով եւ աչեքը այդ վիճակին մէջ փակէ:

Ինչո՞ւ չեմ ուզե հազարաւոր թէ հայ ժողովականներու տառապանքը ամէն օր և ամէն տեղ կը ներշնչուի:

ՈՐԲԵՐՈՒՆ

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ

Ժամանակ չի ճանչնար, տեղի խորութիւն չի գնոր, հոգին ու անձնութիւն և փոքրիկ մո՛ւլ գիւղերներուն Ուրուականը ստակատե՛սի կը գտնէ զմեզ, կը ցցուի մեր դէմ: Հրդեհուած հալած ծառի մը տեսքն ունի, անմուռն, աչքերը մէկ մէկ անդունդ ու ծնողները տախտակներու պէս մէկմէկ կը դառնան:

Խաչկոյտներուն մըն է ամբողջ իր տառապանքներուն մէջ սուղ ու դարձող սեղանը...

Ճամբաներու վրայ յանկարծ կը կենցէ զմեզ ու մեզ կը կարկուռէ իր բազմակները բզբոտուած...

Ու գիւղերներուն, անարդի կը մտնէ մեր գոգուած դռներէն ներս, կը կենայ մուռն ու տիւրաղէմ, եւ կը ցուցնէ իր լկուշ, իր կեղեքուած մարմինը խեղճ:

Այնպիսի պահներուն, յանկարծ, մո՛ւլ անկունէ մը կը յառաջանայ դէպի մեզ անմուռն ու զանազապաշտ, փափուկ մէջ մանուկներու ջախջախուած զանգեր...

Չեմ գիտեր թէ ո՞ր լոյսին մէջ, ո՞ր սեղանէն, մէկն է զուրս կուգայ մեր դուռներէն: Ժամանակներուն որ մեզ կ'երկարէ ժամադրող սերունդներուն ստիւնները...

Երկրորդներէն ներս երբ կը կենանք աղօթքի, յանկարծ բան մը մտնի պէս կը գտնուի խաչկոյտներէն, կը մտնայ, ի՞նչն է մեռելագոյն Ուրուականը, մեզ կը նայի իր ահաբեկ, սեւեւուն, մո՛ւլ պաշտարար, անհաղթելի մէջ, անհաղթելի ներս: Ժամանակներուն որ մեզ կ'երկարէ ժամադրող սերունդներուն ստիւնները...

Ուր որ երթանք, ուր որ կենանք մեր գէնէն է ան, Ուրուականը մահուան մահ, համար ու անհայտ... Նայաւածքն անթաքն զամբողջ անհաղթելի, անհաղթելի մէջ, անհաղթելի ներս: Ժամանակներուն որ մեզ կ'երկարէ ժամադրող սերունդներուն ստիւնները...

Ու կը քաղուին տառապանքն ու սեւ բոցեր, ու կը դրնէ մեր արտին վրայ վրէժ՝ վրէժ... Եւ խօսք չունի, անմուռն է:

Բայց իր վէպը, իր տառի աւանդութեան Ողբին նման մինչև խորք մեր սրտերուն կը արտայայտուի...

«Ես ոգին եմ անտէրաբնակ մեռելներուն լսեցե՛ք, ինչ...»

«Անպատեհ անհաղթելի մեռելներուն վրայ հայրենական մեր սրտը թեւան, Արշալոյսը ունայն, ու մեզ կը կանգնուի գիւղերին մեր արեւելի ժողովուրդին մէջ...»

«Մեզ լկեցին, բզբոտեցին, մեր ջախջախուած ուղիները յոյսերու վրայ, ձորերուն մէջ լքուած մնացին»:

«Անպատեհ անհաղթելի մեռելներուն վրայ հայրենական մեր սրտը թեւան, Արշալոյսը ունայն, ու մեզ կը կանգնուի գիւղերին մեր արեւելի ժողովուրդին մէջ...»

«Ես ոգին եմ անտէրաբնակ մեռելներուն լսեցե՛ք, ինչ...»

«Անպատեհ անհաղթելի մեռելներուն վրայ հայրենական մեր սրտը թեւան, Արշալոյսը ունայն, ու մեզ կը կանգնուի գիւղերին մեր արեւելի ժողովուրդին մէջ...»

«Ես ոգին եմ անտէրաբնակ մեռելներուն լսեցե՛ք, ինչ...»

«Անպատեհ անհաղթելի մեռելներուն վրայ հայրենական մեր սրտը թեւան, Արշալոյսը ունայն, ու մեզ կը կանգնուի գիւղերին մեր արեւելի ժողովուրդին մէջ...»

«Ես ոգին եմ անտէրաբնակ մեռելներուն լսեցե՛ք, ինչ...»

«Անպատեհ անհաղթելի մեռելներուն վրայ հայրենական մեր սրտը թեւան, Արշալոյսը ունայն, ու մեզ կը կանգնուի գիւղերին մեր արեւելի ժողովուրդին մէջ...»

«Ես ոգին եմ անտէրաբնակ մեռելներուն լսեցե՛ք, ինչ...»

ԴԱՇՆԱԿ-ՀՅՈՒՆ

ԱՅՍ ԵՐԿՈՒ ԽԱՌՆԱԿԻՉ ՄԻՈՒԹԻՆԸ ՈՐՈՒՔ ԵՒ ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԵՑԻՆ

Թրակաւ «Միլիթը» քերթը այս վերագրեցե՛րով 17 Յունուար քիւլի մէջ յողումաւար մը կը հրասարակէ, որը նոյնութեամբ կը քաղմաննէ, ցոյց տալու համար ընթերցողներուն քի՛ ուրախ մտանք եւ մեր թեմայները եւ ինչե՛ր կ'երեւակայեն:

Մեծ պատերազմէն վերջ հրապարակ ելնող և մեր ընդ մեր թրակաւ «Միլիթը» քերթը այս վերագրեցե՛րով 17 Յունուար քիւլի մէջ յողումաւար մը կը հրասարակէ, որը նոյնութեամբ կը քաղմաննէ, ցոյց տալու համար ընթերցողներուն քի՛ ուրախ մտանք եւ մեր թեմայները եւ ինչե՛ր կ'երեւակայեն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

Սկսած միասին ժողովուրդները իրենք քաղաքական դէպք մը գործածել իրենց նպատակներուն համար, դարձել ի վեր, մեծ տէրութեանց սովորութիւնն է: Ասոր ամենափայլուն և ամենապատեհ սովորութիւնը կը տեսնուին թիւթիկ մէջ, ժամանակ մը Արաբիայի մը խաչկոյտներէն:

ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՅԱՅՏՆԵՐԹԻՒՆ

ԻՇԽԱՆ ԻԶԶԵՏՏԻՆ ԵՒ ԷՆՎԵՐ ՓԱՇԱ

ործը իրեն հաճելի էր: Ես նաև եկա՝ և կանգնեցի:

— Հնդդիմութիւն

Հասկրհալ թէ՛ ինչ

Կան թարգման :

չինքս թե տրձանին արժանապողնեբուն շնորհուած տիտղոս մըն էր։

3

